

УДК 336.71.078.3

РОЛЬ І МІСЦЕ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Швець Наталія Романівна,доктор економічних наук, професор,
проректор з навчально-методичної роботи,
Університет банківської справи*e-mail: shvetzn@ubs.edu.ua; ORCID ID: 0000-0003-0915-9918***Акритов Андрій Анатолійович**аспірант,
Університет банківської справи*e-mail: verum-boss@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-7912-8645*

Анотація. Проведено науково-методологічне дослідження ролі та місця системи запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму і фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в системі державного фінансового контролю. У контексті форм здійснення функцій держави щодо специфіки видів діяльності уповноважених державою органів та особливостей державного фінансового контролю подано логічний ланцюг взаємозв'язку понять «фінансовий контроль», «державний фінансовий контроль», «протидія легалізації незаконних доходів». У результаті історико-гносеологічної розвідки наведено авторський погляд на фінансовий моніторинг як підсистему цілісної системи протидії легалізації незаконних доходів у державі. Обґрунтовано методологічний підхід до функціонування протидії легалізації незаконних доходів, згідно з яким фінансовий моніторинг розглядається більшою мірою як елемент державного фінансового контролю і меншою мірою — елемент фінансового контролю (у частині первинного фінансового моніторингу, що може здійснюватися недержавними органами).

Ключові слова: функції держави; державний фінансовий контроль; фінансування злочинної діяльності; доходи, одержані злочинним шляхом; фінансовий моніторинг.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 0; бібл.: 12.

THE ROLE AND PLACE OF FINANCIAL MONITORING IN THE SYSTEM OF PUBLIC FINANCIAL CONTROL

Shvets Nataliya,Doctor of Economics, Professor,
Vice-rector of the Educational and Methodical Work,
Banking University*e-mail: shvetzn@ubs.edu.ua; ORCID ID: 0000-0003-0915-9918***Акритов Andriy,**Ph. D. student,
Banking University*e-mail: verum-boss@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-7912-8645*

Abstract. In the presented article the authors conduct a scientific and methodological study of the role and place of the system of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing and financing the proliferation of weapons of mass destruction in the system of public financial control.

Based on the results of the study, the authors consider control as one of the methods of state-authorized bodies in the implementation of supervisory and control form of state functions, which is manifested in systematic monitoring and verification of the operation of the object of a social, industrial or other process. authorized persons in order to counteract something undesirable, detection, prevention and cessation of illegal behavior by the object of observation.

State financial control is defined by the authors in the article as the activities of public authorities and management within the control and supervisory form of state functions, which is represented by a set of forms, methods and tools of control by which these bodies receive information about the actual state of affairs, distribution and use of public financial resources at all levels of the public sector of the economy in order to detect, prevent and stop illegal behavior by the object of observation.

In the context of the author's vision, the study presents a logical chain of interrelation of the concepts of «financial control», «public financial control», «countering the legalization of illegal income». The emphasis is on the author's view on financial monitoring as a subsystem of a holistic system of combating money laundering in the state. The methodological approach to the functioning of counteraction to money laundering is substantiated, according to which financial monitoring is considered more as an element of state financial control and to a lesser extent as an element of financial control (in terms of primary financial monitoring that can be carried out by non-governmental bodies).

Keywords: state's functions; state financial control; financing of criminal activity; proceeds of crime; financial monitoring.

JEL Classification G20, O16

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 0; bibl.: 12.

РОЛЬ И МЕСТО ФИНАНСОВОГО МОНИТОРИНГА В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ

Швец Наталья Романовна,

доктор экономических наук, профессор,
проректор по учебно-методической работе,
Университет банковского дела

e-mail: shvetzn@ubs.edu.ua; ORCID ID: 0000-0003-0915-9918

Акритов Андрей Анатольевич,

аспирант,
Университет банковского дела

e-mail: verum-boss@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-7912-8645

Аннотация. Проводится научно-методологическое исследование роли и места системы предотвращения и противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового уничтожения в системе государственного финансового контроля. В контексте форм осуществления функций государства о специфике видов деятельности уполномоченных государством органов и особенностей государственного контроля подается логическая цепь взаимосвязи понятий «финансовый контроль», «государственный финансовый контроль», «противодействие легализации незаконных доходов». В результате историко-гносеологической разведки дается авторский взгляд на финансовый мониторинг как подсистему целостной системы противодействия легализации незаконных доходов в государстве. Обоснованно методологический подход к функционированию противодействия легализации незаконных доходов, согласно которому финансовый мониторинг рассматривается в большей степени как элемент государственного финансового контроля и в меньшей степени — элемент финансового контроля (в части первичного финансового мониторинга, может осуществляться негосударственными органами).

Ключевые слова: функции государства; государственный финансовый контроль; финансирование преступной деятельности; доходы, полученные преступным путем; финансовый мониторинг.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 0; библи.: 12.

Вступ. Сучасні умови розвитку фінансових відносин у світі характеризуються цілою низкою потенційних і реальних ризиків, а також непередбачуваністю подальших процесів розвитку. Фінансова система, сама того не бажаючи, втягнута в масу протиправних дій та бізнесів у силу їхнього активного розвитку в останні роки та необхідності фінансових ресурсів для їх функціонування, які, зрозуміло, проходять через канали фінансової системи. Досить часто на всіх ланках фінансової системи відбувається маса операцій, що потребують ретельного відслідковування і контролю щодо їхньої законності, а в деяких ситуаціях і негайного реагування.

Фінансова система України не є винятком з такої ситуації. Представлена вище ситуація ускладнюється

в Україні ще й низьким рівнем фінансової культури, значним рівнем тінізації економіки, а як наслідок — браком фінансових ресурсів, проведенням воєнних операцій на Сході країни, у результаті чого відбувається фінансування тероризму і незаконний обіг зброї. У таких умовах беззаперечним стає факт необхідності формування ефективної системи боротьби з незаконним фінансуванням злочинної діяльності в Україні, важливою частиною якої є запобігання і протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, чим займаються суб'єкти фінансового моніторингу.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Питанням фінансового моніторингу, його напрямів, за-

вдань та організації присвячено чималу бібліографію, зокрема представлену роботами О. Акімової, С. Єгоричевої, С. Каднічанської, Т. Кривцової, Б. Сюркало та ін. Аналіз наукових джерел, у яких розкриваються наведені питання, засвідчує значний ступінь запозичень із методології юридичних наук у поясненні функцій та організації системи функціонування фінансового моніторингу, оскільки з його наукового трактування досить часто виключається фінансова складова, а наголос робиться на організації самого процесу моніторингу.

Важливим, на наш погляд, є дослідження системи запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в контексті функціонування її як складової державного фінансового контролю. Увагу цим питанням приділено в роботах таких учених, як: Г. Бестер, С. Буткевич, В. Виговська, О. Воронкова, С. Гарфілд, О. Глущенко, С. Гуржій, О. Десятнюк, С. Дмитров, О. Куришко, Дж. Меннінг, К. Мюррей, О. Підхонний, Н. Рекова, Д. Сікларі, Дж. Соуза, А. Хмелюк тощо. Разом з тим більшість вітчизняних досліджень у цій сфері стосуються суто питань імплементації зарубіжного досвіду боротьби з відмиванням грошей і протидії фінансуванню тероризму шляхом запровадження в Україні інструменту фінансового моніторингу, а тому співмірність і взаємозв'язок інституцій фінансового моніторингу та інституцій реалізації державного фінансового контролю розкрито в них недостатньою мірою. З другого боку, недосконалість теоретичних положень щодо передумов і необхідності формування системи фінансового моніторингу призвела до дискусійності відображення підсистеми фінансового моніторингу в структурі системи державного фінансового контролю і низки можливих напрямів її розвитку. Саме викладені положення і виступили основою для проведення представлених в цій статті досліджень.

Результати дослідження. Питання щодо функцій держави є одним із важливих теоретико-практичних

питань з огляду на соціально-економічне призначення і цінність держави, місце в системі суспільних відносин. Функції, які здійснює держава, здебільшого визначають її структуру, механізм функціонування, особливості взаємодії з іншими суспільними інститутами. Саме через реалізацію певних функцій держава впливає на суспільство і виконує ті завдання, які вона отримує від останнього, їх зазвичай називають суспільними цілями діяльності держави. Реалізація державою своїх функцій відбувається в певних формах. Під формами здійснення функцій держави в науці розуміють або особливі види діяльності державних органів щодо реалізації своїх владних повноважень, які визначаються насамперед місцем і компетенцією того чи іншого органу в державному механізмі, або однорідну за зовнішніми ознаками діяльність органів держави, яка пов'язана з реалізацією нею своїх функцій [1, с. 250]. Виходячи з такого розуміння здійснення функцій держави, можна свідчити про наявність певних форм цієї діяльності, які визначаються за певними критеріями. За критерієм специфіки виду діяльності, яку здійснює уповноважений державою орган у процесі реалізації належної функції, виокремлюють: 1) нормотворчу (у тому числі законодавчу) форму здійснення функцій держави, тобто діяльність уповноважених державою органів і посадових осіб щодо видання нормативно-юридичних актів; 2) виконавчу форму здійснення функцій держави, тобто діяльність уповноважених державою органів і посадових осіб щодо повсякденної, поточної роботи, пов'язаної з виконанням функцій держави; 3) судову форму здійснення функцій держави, тобто діяльність уповноважених державою органів щодо здійснення правосуддя; 4) контрольно-наглядову форму здійснення функцій держави, тобто діяльність уповноважених державою органів і посадових осіб щодо контролю виконання всіма суб'єктами, які перебувають у сфері юрисдикції держави, вимог чинного законодавства та покладених на них функцій (рис. 1).

Рис. 1. Форми здійснення функцій держави в контексті специфіки видів діяльності уповноважених державою органів

Примітка. Складено за [2, с. 58—59].

Функції держави реалізуються за допомогою відповідних методів, способів і прийомів. Їх розглядають

як методи державного впливу на суспільство загалом і на соціального суб'єкта зокрема. Тобто під методами,

що забезпечують реалізацію функцій держави, слід розуміти сукупність засобів, способів і прийомів діяльності уповноважених державою органів та осіб (насамперед державних органів і посадових осіб), пов'язаних із цілеспрямованим або опосередкованим впливом на поведінку соціальних суб'єктів для вирішення завдань і функцій, які стоять перед державою [3, с. 50]. Одним із таких прийомів, який застосовується в основному в рамках контрольно-наглядової форми здійснення функцій держави, є контроль.

Сам термін «контроль» з'явився кілька століть тому. Словник іншомовних слів визначає контроль (від *франц.* «controle») як перевірку або спостереження з метою перевірки. Французьке слово «controle» утворилося від латинського префікса «contra», що означає «протидію», «протилежність» до того, що виражено у другій частині слова, наприклад «контрреволюція», «контрманевр». У другій частині слова «контроль» міститься слово «роль» (від *лат.* «role»), тобто «міра впливу, значення, ступінь участі в чомусь». «Ступінь участі у чомусь» — одне з тлумачень слова «роль», його слід розглядати як «здійснення будь-якої дії» [4, с. 5—6]. У такому сенсі поняття «контроль», окрім «перевірки», набуває іншого змісту — протидії чомусь небажаному.

У цьому контексті підтримуємо думку науковця Н. Фоміцької, що правильнішим буде тлумачення поняття «контроль» як перевірки, а також спостереження з метою перевірки, для протидії чомусь небажаному, виявлення, попередження і припинення протиправної поведінки з боку кого-небудь [5, с. 27].

Великий внесок у розкриття поняття «контроль» зробила Л. Дікань. У монографії вона збила визначення багатьох авторів, а також тлумачення словників. Усі визначення були згруповані й поділені за підходами. Сформульовано п'ять підходів, за якими контроль — це:

1. Певний нагляд або спостереження.
2. Замір та аналіз виконання планів.
3. Повторне повернення до раніш розглянутого поняття.
4. Протистояння документальним твердженням, тобто свідомої протидії тієї інформації, що міститься в документації суб'єкта господарювання, який перевіряють.
5. Принцип, стадія процесу або елемент управління.

Дослідниця вказує на неповноту розкриття питання. Здебільшого, автори висвітлюють одну із сторін поняття, тому вона згрупувала їх за такими підходами. Тобто тлумачення не розкривають повною мірою суть терміна, а висвітлюють його лише частково. На думку Л. Дікань, «...загальне визначення поняття "контроль" слід розуміти як систему відносин з приводу систематичного спостереження і перевірки ходу функціонування відповідного об'єкта деякого суспіль-

ного, виробничого або іншого процесу контролюючими органами, установами, уповноваженими особами з метою встановлення відхилень об'єкта контролю від заданих параметрів» [6, с. 8—17].

Хочемо висловити свою незгоду з таким підходом, оскільки з вищезазначеного тлумачення неявно проглядається мета контролю, яка виявляється у протидії протиправній діяльності спостережуваного об'єкта. А тому вважаємо за доцільне розглядати контроль як один із прийомів уповноважених державою органів у рамках виконання наглядово-контрольної форми здійснення функцій держави, який виявляється в систематичному спостереженні і перевірці ходу функціонування відповідного об'єкта деякого суспільного, виробничого або іншого процесу органами контролю, установами, уповноваженими особами з метою протидії чомусь небажаному, виявлення, попередження і припинення протиправної поведінки з боку об'єкта спостереження.

Слідуючи логіці нашого дослідження, наступним кроком стає наближення його до фінансової науки, яка лежить в основі нашої наукової розвідки. Отож, розглянемо фінансовий контроль як різновид загального прийому уповноважених державних органів під назвою «контроль». Загальноприйнятною є думка, що фінансовий контроль є вужчим поняттям, ніж «контроль», і охоплює лише частину, що відповідає за фінансові відносини. Так, Л. Гуцаленко, В. Дерій і М. Коцупатрій визначають фінансовий контроль як комплексну й цілеспрямовану фінансово-правову діяльність органів фінансового контролю або їхніх підрозділів (представників), а також осіб, що уповноважені здійснювати контроль [7, с. 6]. Контроль базується на положеннях актів чинного фінансового законодавства. Суть його полягає в тому, щоб визначити фактичну законність фінансово-господарської діяльності на спостережуваному об'єкті, і спрямований на забезпечення дотримання положень фінансової дисципліни. Крім того, він має бути спрямований на виявлення раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання і відчуження активів. Фінансовий контроль передбачає перевірку господарських і фінансових операцій щодо їхньої достовірності, законності, доцільності й ефективності.

При цьому зазначені науковці державний фінансовий контроль розглядають як різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Він звучує поняття контролю лише до тієї сфери, яка стосується державної власності та державних коштів і полягає в установленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на спостережуваному об'єкті, який розпоряджається державним майном і державними коштами.

Залежно від аспекту, в якому розглядається поняття «державний фінансовий контроль», усі теоретичні

концепції можна об'єднати у три групи, відповідно до яких «державний фінансовий контроль» розуміють як: функцію державного управління; діяльність органів державної влади та управління; систему економічних відносин, контрольних дій, спостереження і перевірки.

Державний фінансовий контроль являє собою сукупність форм, методів та інструментів контролю, за допомогою яких органи державного фінансового контролю одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання державних фінансових ресурсів на всіх рівнях державного сектору економіки, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, уживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення і попередження в майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, ухвалення та реалізації управлінських рішень у сфері управління державними фінансовими ресурсами [8, с. 161—168].

Бачимо, що у представленому визначенні також відсутнє звернення контролю до протидії злочинним діям спостережуваного об'єкта. Слідуючи же парадигмі нашого дослідження і його предметові, вважаємо за доцільне під державним фінансовим контролем розуміти діяльність органів державної влади та управління в межах контрольної-наглядової форми здійснення функцій держави, яка представлена сукупністю форм,

методів та інструментів контролю, за допомогою яких зазначені органи одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання фінансових ресурсів на всіх рівнях економіки з метою виявлення, попередження і припинення протиправної поведінки з боку об'єкта спостереження.

У цьому контексті важливим видається встановити взаємозв'язок і взаємозалежність категорій «державний фінансовий контроль» і «протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» з метою встановлення передумов її формування.

Опираючись на наші попередні тези, діяльність щодо протидії протиправним діям ми заклали в мету проведення державного фінансового контролю, а отже, і протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення може слугувати метою проведення державними органами фінансового контролю. Однак разом з тим ми повинні розуміти, що легалізація незаконних доходів пов'язана не лише з державними коштами, а тому охоплює не лише сферу державного фінансового контролю, а й великою мірою стосується області фінансового контролю (рис. 2).

Рис. 2. Логічний ланцюг взаємозв'язку понять «фінансовий контроль», «державний фінансовий контроль», «протидія легалізації незаконних доходів»

Примітка. Авторська розробка.

Отож, діяльність, спрямована на протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, розглядатимемо як більшою мірою елемент державного фінансового контролю і дещо меншою мірою як елемент фінансового контролю.

Поряд із поняттям протидії легалізації незаконних доходів інколи застосовується термін «відмивання брудних грошей». Поняття «відмивання» грошей має цікаву історію. Термін «відмивання» грошей має цікаву історію. Термін «відмивання» з'явився на початку 20-х рр. XX століття у США, коли злочинні угруповання вкладали кошти, отримані від своєї гангстерської діяльності, у мережу належних їм пралень

для легалізації цих доходів. Основною метою злочинних організацій було одержання надприбутків, які слід якось легалізувати (відмити). Інакше зникає сенс у їхній діяльності. Відомому гангстерові Аль Капоне важко було витратити отримані нечесним шляхом гроші під пильною увагою американських спецслужб, він створив величезну мережу пралень із дуже низькими цінами. Було важко простежити реальну кількість клієнтів, тому доходи можна було писати для цих закладів будь-які. Звідси і пішов вислів «відмивати гроші» [9, с. 150].

У наукових доробках протидія легалізації незаконних доходів асоціюється з поняттям «фінансовий моніторинг», тому, беззаперечно, ми повинні спрямувати своє дослідження на цю категорію. Узагалі, використання терміна «моніторинг» (*лат. monitor* — той, хто попереджує), що розумівся як система безперервного спостереження, вимірювання та оцінки стану навколишнього середовища, бере свій початок зі Стокгольмської конференції ООН 1972 року з навколишнього середовища. Проте в короткі строки це поняття вийшло за рамки виключно екології й у наш час входить до понятійного апарату різних сфер діяльності. У західних країнах фінансовий моніторинг найчастіше розуміють як спостереження та аналіз фінансових показників, фінансових потоків, виконання бюджетів, тобто є найбільш наближеним до поняття «фінансовий контроль».

Щодо створення системи протидії відмиванню злочинних доходів і фінансуванню тероризму, термін «фінансовий моніторинг» набув поширення з початку століття. Застосований у цьому сенсі, він має російське походження й уперше був офіційно використаний наприкінці 2001 року як складова назви уповноваженого органу Російської Федерації з протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, — Комітету фінансового моніторингу [10, с. 53].

У вітчизняній науці фінансовий моніторинг розглядається як специфічний різновид державного фінансового контролю, який проводять уповноважені державні органи та установи, що обслуговують здійснення фінансових операцій, відстежують і фіксують фінансові операції, які відповідають визначеним законом критеріям сумнівності, аналізують одержану інформацію про сумнівні операції з метою виявлення схем і механізмів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. Однак ми не повністю згодні з такою думкою, оскільки з такого тлумачення повністю «випадає» первинна ланка фінансового моніторингу, яка здійснюється недержавними органами.

Науково-практичний погляд дає нам визначення, згідно з яким під фінансовим моніторингом розуміють сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та про-

тидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу [11].

Таке визначення повністю підтверджує правильність нашого методологічного підходу до функціонування протидії легалізації незаконних доходів більшою мірою як елементу державного фінансового контролю і меншою мірою — елементу фінансового контролю (у частині первинного фінансового моніторингу, що може здійснюватися недержавними органами).

Проведені нами дослідження дають можливість стверджувати, що поняття терміна «фінансовий моніторинг» дещо відрізняється від тлумачення дій, пов'язаних із протидією легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, у закордонній практиці, де вживається більш точне поняття «фінансова розвідка» (*financial intelligence*), тобто розкриття інформації про фінансові операції економічних суб'єктів і викриття (зниження латентності) фінансових злочинів, передусім саме перерахованих, із акцентом на найбільш розповсюджений метод виявлення легалізації доходів — нагляд або спостереження. Таке специфічне використання звужує зміст моніторингу в розрізі об'єкта, предмета, суб'єктів.

З другого боку, у поняття «фінансовий моніторинг» додаються елементи, які не властиві державному фінансовому контролю з позицій інституційного забезпечення (перетин компетенцій із правоохоронними органами, зокрема в аспекті слідства) і з позицій належності до інших функцій управління (ужиття заходів із запобігання і протидії — це вже коригування фінансових процесів на підставі результатів контролю через функції планування, організації та стимулювання) [12, с. 11].

Висновки. Отож, проведене науково-методологічне дослідження дозволяє обґрунтувати методологічний підхід щодо функціонування протидії легалізації незаконних доходів, згідно з яким фінансовий моніторинг розглядається більшою мірою як елемент державного фінансового контролю і меншою мірою — елемент фінансового контролю (у частині первинного фінансового моніторингу, що може здійснюватися недержавними органами).

Досліджуючи систему фінансового моніторингу, ми зробили акцент на фінансовій частині протидії протиправним діям, спрямованим на відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму і розповсюдження зброї масової знищення, розглядаючи певним чином фінансовий моніторинг як підсистему цілісної системи протидії легалізації незаконних доходів у державі.

Список використаної літератури

1. Богомол Ю. Особливості реалізації функцій держави / Ю. Богомол // Підприємництво, господарство і право. — 2018. — № 12. — С. 249—252.
2. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник / А. Д. Машков. — Київ : Дакор, 2015. — 491 с.
3. Петришин О. В. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин. — Харків : Право, 2014. — 366 с.
4. Шевченко О. М. Підходи до визначення сутності контролю в теорії державного контролю / О. М. Шевченко // Актуальні проблеми державного управління. — 2017. — № 2 (52). — С. 1—7.
5. Фоміцька Н. В. Контроль у державних інституціях : навч. посібник / Н. В. Фоміцька, Н. С. Миронова, Л. В. Набока ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Ю. Амосова. — Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. — 144 с.
6. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л. В. Дікань. — Харків : ХНЕУ, 2009. — 92 с.
7. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посібник / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. — Київ : Центр учбової літератури, 2009. — 424 с.
8. Жадан Т. А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль» / Т. А. Жадан // Причорноморські економічні студії. — 2017. — № 16. — С. 161—168.
9. Каднічанська В. М. Теорія та практика функціонування системи фінансового моніторингу в банках України / В. М. Каднічанська, О. В. Уткіна // Молодий вчений. — 2014. — № 12 (15). — С. 149—152.
10. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посібник / С. Б. Єгоричева. — Київ : Центр учбової літератури, 2014. — 292 с.
11. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Закон України від 28.11.2002 № 249-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 1. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=249-15>.
12. Акімова О. В. Методологія розвитку підсистеми фінансового моніторингу в системі державного фінансового контролю : автореф. дис. ... д-ра екон. наук / О. В. Акімова. — Чернігів, 2017. — 40 с.

References

1. Bohomol, Yu. (2018). Osoblyvosti realizatsii funktsii derzhavy [Features of the implementation of state functions]. *Pidpriumnystvo, hospodarstvo i pravo — Entrepreneurship, Economy and Law*, 12, 249—252 [in Ukrainian].
2. Mashkov, A. D. (2015). *Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law]*. Kyiv: Dakor [in Ukrainian].
3. Petryshyn, O. V. (2014). *Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
4. Shevchenko, O. M. (2017). Pidkhody do vyznachennia sutnosti kontroliu v teorii derzhavnoho kontroliu [Approaches to determining the essence of control in the theory of state control]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia — Actual Problems of Public Administration*, 2 (52), 1—7 [in Ukrainian].
5. Fomitska, N. V., Myronova, N. S., & Naboka, L. V. (2012). *Kontrol u derzhavnykh instytutsiyakh [Control in state institutions]*. O. Yu. Amosov. (Ed.). Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr» [in Ukrainian].
6. Dikan, L. V. (2009). *Finansovyi kontrol: teoriia ta metodolohiia [Financial control: theory and methodology]*. Kharkiv: KhNEU [in Ukrainian].
7. Hutsalenko, L. V., Derii, B. A., & Kotsupatryi, M. M. (2009). *Derzhavnyi finansovyi kontrol [State financial control]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
8. Zhadan, T. A. (2017). Ekonomichna sutnist ta zmist poniattia «derzhavnyi finansovyi kontrol» [Economic essence and content of the concept of «state financial control»]. *Prychornomorski ekonomichni studii — Black Sea Economic Studies*, 16, 161—168 [in Ukrainian].
9. Kadnichanska, V. M., & Utkina, O. V. (2014). Teoriia ta praktyka funktsionuvannia systemy finansovoho monitorynhu v bankakh Ukrainy [Theory and practice of functioning of the financial monitoring system in banks of Ukraine]. *Molodyi vchenyi — Young Scientist*, 12 (15), 149—152 [in Ukrainian].
10. Yehorycheva, S. B. (2014). *Orhanizatsiia finansovoho monitorynhu v bankakh [Organization of financial monitoring in banks]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2003). Pro zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvanniu teroryzmu: Zakon Ukrainy vid 28.11.2002 № 249-IV [On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime or terrorist financing: Law of Ukraine of 28.11.2002 № 249-IV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 1. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=249-15> [in Ukrainian].
12. Akimova, O. V. (2017). Metodolohiia rozvytku pidsystemy finansovoho monitorynhu v systemi derzhavnoho finansovoho kontroliu [Methodology of development of the subsystem of financial monitoring in the system of state financial control]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Chernihiv [in Ukrainian].